

Леся Солюк
(м. Івано-Франківськ)

УДК 811.112.2 + 811.161.2:81'367.625

ПРИКМЕТНИК У ФУНКЦІЇ АНАЛІТИЧНОГО ПРЕДИКАТОРА В СТРУКТУРІ НІМЕЦЬКОГО РЕЧЕННЯ (У ЗІСТАВЛЕННІ З УКРАЇНСЬКИМ)

У статті досліджено особливості вживання ад'єктива як компонента аналітичного предикатора в німецькій та українській мовах, визначено його валентний потенціал. На підставі зіставно-типологічного аналізу моделей дієслівно-ад'єктивних предикаторів обох мов схарактеризовано їхні спільні та відмінні риси. Основна відмінність полягає в наявності в усіх моделях предикаторів німецької мови дієслівної зв'язки, яка в українській мові в теперішньому часі виражена імпліцитно. У німецькій мові в зіставленні з українською немає коротких прикметників, натомість є незмінні, які в позиції предиката чи атрибута не набувають закінчень.

Ключові слова: *ад'єктив, аналітичний предикатор, семантико-синтаксична структура речення, копула.*

Постановка проблеми. Сучасна лінгвістика висуває як провідні проблеми семантики та синтаксису, у сфері яких реалізуються найбільш узагальнені, універсальні закономірності мови. Науковий інтерес викликає основна синтаксема висловлення – предикат, який виконує реченнотвірну функцію й визначає семантичну кількість субстанціальних синтаксем – аргументів. Предикат як фундаментальне поняття семантичного синтаксису має низку аспектів, які потребують ґрунтовного вивчення. Серед них форма його семантичного вираження, яку в синтаксичній теорії позначають терміном предикатор [1; 6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У лінгвістиці дослідженням валентного потенціалу предикаторів займалися Й. Андерш, І. П'янковська, Н. Арутюнова, Ю. Степанов. Увагу дослідників викликали не лише валентнісні, але й функційні параметри предикаторів на синтаксичному рівні, які зазвичай поділяють на синтетичні й аналітичні [1]. Першу групу репрезентують повнозначні дієслова, які у своєму складі мають засоби для вираження предикатного та предикативного складників предикатора. До аналітичних належать дієслівно-іменні сполучення, які складаються з дієслівної зв'язки, що забезпечує вираження модальності та часу, та субстантива чи ад'єктива, які передають предикатну семантику.

Мета нашого дослідження – комплексний аналіз прикметника як компонента аналітичного предикатора в німецькій та українській мовах. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: схарактеризувати основні особливості ад'єктивних аналітичних предикаторів; проаналізувати їхню семантико-синтаксичну структуру; встановити їхні відмінності в зіставляваних мовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Речення з аналітичним типом предикаторів має таку формулу: (SNom) – Vf pers cop + S, ADJ, ADV, PRED, де SNom – суб'єкт у називному відмінку, Vf pers cop + S, ADJ, ADV, PRED – предикат, який складається з двох компонентів: дієслово-зв'язка + предикатив (змістове ядро), виражений іменником, прикметником або прислівниковим виразом [8, с. 64]. Зважаючи на те, що компонентом аналітичного предикатора можуть бути як іменник, так і прикметник, зупинимось детальніше на аналізі та зіставленні дієслівно-ад'єктивних предикаторів в обох

мовах. Для цього схарактеризуємо такі моделі предикаторів з ад'єктивним компонентом: *cop – Adj, Vf – Inf – Adj, cop – N – Adj, Adj – cop – Inf*.

Як відомо, первиною функцією прикметника називають атрибутивну, оскільки він виражає ознаку предмета через атрибутивні відношення, що формуються на основі прислівного зв'язку з іменником [7]. Дослідники вторинних функцій ад'єктивів (О. Пешковський, А. Грищенко, І. Пасічник та інші) наголошують на особливостях вживання їх у ролі предиката. Предикативна функція прикметника є вторинною й зумовлює категорійну трансформацію та зміщення функціонального діапазону його відмінкових форм і засвідчує синтаксичний перехід до класу дієслів. Прикметник репрезентує статус предиката, який полягає в оцінці статичних, якісних властивостей предметів дійсності [3]. У структурі простих елементарних речень, наприклад, предикати стану виражають здебільшого звичайний (безвідносний) ступінь вияву ознаки: *Er war todmüde* (S. Gärtner) / *Осінь була красива...* (Л. Костенко).

Щодо синтаксичної позиції прикметника, то вона регламентується порядком слів у реченні. Прикметники, які розміщені в препозиції, функціонують у ролі означення, а ті, які в постпозиції, – у ролі предиката речення: *Der hochwürdige Kurat Elias Benzer war ein Mann von großen rednerischen Talenten...* (R. Schneider); *Und manchmal war er so müde, dass er sich auf dem Sofa ausstreckte und sie ihm einen Kaffee kochte, bevor sie schlafen ging* (C. Funke) / *Tu знову снилася мені сьогодні – а за вікном у цей час летіли перші сніги і лягали на голодну землю, і танули* (К. Москалець); *Сон у мене нормальний, руки не сіпаються, тільки відчуваю якийсь неспокій...*; *Час хисткий і непевний* (Л. Костенко).

Розглянемо предикатор моделі *cop – Adj*, який є найбільш поширеним типом: *Er ist witzig; Du bist todmüde* (C. Funke) / *Батько вже сивий...* (Л. Костенко). У цій позиції ад'єктив виступає комунікативним центром повідомлення, а дієслово-з'язка виражає предикативний характер ознаки та є засобом створення модально-часової парадигми речення. Основним модальним значенням зв'язки є семантика реальності / нереальності ознаки, яка передається за допомогою дієслівної категорії способу дії й має визначені формальні показники: *Meggie wäre froh gewesen, wenn sie sich da so sicher gewesen wäre* (C. Funke) / *Якби я тоді не був н'яним, (...) нічого б не трапилося і не потягло б за собою ланцюг подій, що переслідують мене все життя* (І. Роздобудько); *Я для тебе буду красивою...* (Л. Костенко).

Основними зв'язками в предикаторі моделі *cop – Adj* виступають *sein* і *бути*, які в цих умовах нейтралізують своє лексичне значення. У німецькому реченні вона є облігаторною й експліцитною, і лише в розмовній мові допускається наявність нульової зв'язки. В українській мові матеріально виражену зв'язку є використовують передусім у науковому та діловому стилях, а також у регіонально обмеженому мовленні (зокрема в Західній Україні) [5]. У теперішньому часі вона може бути імпліцитною: – *Міську, ти ненормальний, сказала вона мені!* (К. Москалець). Для українського мовлення таке вживання є нормативним.

Крім називного, ад'єктив може вживатись у формі родового відмінка й указувати на ступінь оцінки або інтенсивної ознаки. Аргумент передається займенниковими словами типу *що, щось*, екзистенційна зв'язка у формі теперішнього часу здебільшого матеріально не виражена. До буттєвої зв'язки можуть приєднуватись ад'єктивні форми родового з прийменником *з*, наприклад: *Жіночка моя Стефка була не з гірших...* (І. Муратов). У німецькій мові вживання форм родового відмінка обмежене: *Ich war mir meines Fehlers nicht bewusst* (J. Buscha). Уживання прикметників у родовому відмінку в німецькій мові обмежене,

натомість домінує вживання прийменникових груп чи інфінітивних конструкцій: *Sie ist zu großen Leistungen fähig. Sie ist fähig, große Leistungen zu vollbringen* [11, с. 311].

Прикметникова частина предиката в обох мовах може вживатися у формі знахідного відмінка з прийменником *za*. Зв'язкою в таких випадках виступає дієслово *halten für – gelten als / вважати*, наприклад: *Diese Firma gilt als zuverlässig* (С. Wolf) / *Його вважали зниклим (за зниклого)* (М. Матіос).

У позиції іменної частини можуть виступати повні та (або) короткі форми прикметників. У німецькій мові, порівнянно з українською, немає коротких форм, натомість є незмінні прикметники *lila, super, prima, quitt, klasse: Ein klasse Auto; Hier hast du die geliehenen 10 Euro zurück, damit sind wir quitt* (J. Buscha). Вони не набувають флективних закінчень і в атрибутивній позиції: *Das ist doch eine prima Idee!; Sie hat eine trendy Tasche; Sie hat eine sexy Stimme*. Низка незмінних прикметників поповнюють форми *oliv, türkis, ultramarin, magenta, ocker, creme, beige* [10, с. 344], *bang(e), feig(e), flügge-, gerade, leis(e), mürb(e), öd(e), prüde, solid(e), spröd(e), träg(e), weise* [11, с. 299].

В українській мові короткі прикметники можуть вживатися у предикативній і в атрибутивній функції. Короткі предикативні прикметники є нечисленними, уживаються обмежено й мають тільки форму чоловічого роду. В українській мові збереглася обмежена кількість якісних коротких форм прикметника, які виступають у предикатній позиції: *винен, годен, згоден, варт, здоров, рад, повен* та ін.: *Tu ne винен, що тато заблудився, або десь наразився на приманку* (М. Матіос). У сучасному мовленні такі форми сприймають як стилістично забарвлені, а як нейтральні вживають їхні повні еквіваленти. В українській мові з короткими прикметниковими формами вживається екзистенційна зв'язка *бути*, яка в теперішньому часі має нульове вираження.

Прикметник як компонент предикатора може поширюватися за рахунок обставинних прислівникових детермінантів із різною семантикою: *Sie war sehr tüchtig* (С. Funke) / *Die Schultern waren sehr gerade, aber etwas vorgebeugt, die Hände schmal, überlang und eher etwas knochig als weich* (Е. М. Remark) / *Прикрим контрастом виглядали тільки обличчя хлопців у білих халатах, працівників станції, вони були чомусь дуже похмурі* (Л. Костенко); *Титус був зовсім легенький* (В. Шевчук); – *Е-е, ти ж зовсім п'яленький!* – *засміялася вона* (І. Роздобудько) – семантика інтенсифікації (міри та ступеня).

Предикатор моделі Vf – Inf – Adj становить комплекс із семантико-граматичним сполученням слів, які в нього входять, наприклад: *Maggie wollte endlich glücklich sein* (С. Funke); *Лісникова хатина, здавалось, хотіла бути зовсім непомітною...* (Є. Гуцало). Перший компонент предиката в реченнях моделі N1 – Vf Inf Adj є допоміжним дієсловом, яке має модальну або фазисну семантику. Модальні дієслова в групі такого предиката передають значення обов'язку, повинності, можливості, волевиявлення та ін. Зокрема, це дієслова *können, wollen, sollen, dürfen, mögen / могли, мусити, мати, бажати, воліти, сміти, вміти, старатися* та ін. Порівняймо: *Sie könnte fürchterlich müde sein* (Е. М. Remark) / *Передчуття багатства може бути таким страхіливо тривожним* (В. Земляк). Фазисні дієслова вказують на початок, продовження або припинення володіння ознакою, наприклад: *beginnen, starten, beenden / починати, продовжувати, лишатися, закінчувати*. Порівняно з модальними фазисні дієслова в межах такого предиката вживаються рідше.

Другим компонентом предикатора моделі Vf – Inf – Adj є дієслівна зв'язка у формі інфінітива, яка виконує допоміжну роль. Неозначена форма зв'язки в складі такого предиката не передає граматичного значення способу та часу, не має координативного

зв'язку з підметом і не виконує ролі граматичного носія предикативності. Зв'язки в реченнях цієї моделі можуть бути неповнозначними та напівповнозначними, це, зокрема, *sein, werden, bleiben, scheinen* / *бути, стати, залишитися, робитися, зробитися, становити, являти (собою), означати* та ін. Порівняймо: *Schnee bleibt in der Region um Frankfurt nie lange liegen, denn das Klima ist mild, die ganze überbevölkerte Mainebene scheint von sich aus so aufgeheizt zu sein, daß der Frost sich nur selten durchsetzen kann* (М. Мосебах); *Альтов захомів бути гідним його [Жені] захвату* (Є. Гуцало). Включення додаткових компонентів дає мовцеві змогу створювати висловлення з багатокомпонентним предикатом, наприклад: *Wir können uns nicht leisten kostspielig zu sein* (С. Волф) / *Він міг собі дозволити бути оптимістичним і безтурботним* (К. Москалець).

Тип семантики речень моделі N1 – сор N Adj формується (згідно з комунікативними намірами мовця) граматичною будовою речення та семантикою предиката, основне змістове навантаження в якому має прикметник. Залежно від того, яку синтаксичну роль відіграє опорний субстантив, прикметник може передавати тимчасову або постійну ознаку. Якщо ад'єктив входить до складу предиката сор – N – Adj, він указує на постійну, на думку мовця, ознаку; якщо прикметник є залежним словом при суб'єкті, ад'єктив може бути носієм тимчасової ознаки, порівняймо: *Er war groß und schwer und trug einen weiten, braunen Raglan aus Kamelhaar* (Е. М. Remark) (постійна ознака); *Er wurde groß und schwer...* (тимчасова ознака) / *Хлопець веселий* (Л. Костенко) (постійна ознака); *Хлопець став веселий* (тимчасова ознака). Тимчасовість відтворюється за допомогою зв'язок *werden/ставати, робитися*.

Сполучення прикметника та аналітичної морфемі, співвідносної з частками, що походять з підрядних порівняльних сполучників *wie / як, мов, немов, мовби, немовбито, наче, неначе, начебто, неначебто, ніби, нібито*, становлять окремий різновид аналітичного вираження недостатнього ступеня вияву ознаки з конотаціями невпевненості, сумніву, ілюзорності. Порівняймо: *Nie war sie so wenig hübsch wie eben, das Gesicht grau vor Kälte, die gerötete Nase lief etwas* (М. Мосебах); *Die alte Dame war etwas hübsch ...* (I. Noll) / *Вимер теплуватий і Вимер мовби теплий; Костюм малуватий і Костюм наче малий; Страва гіркувата і Страва нібито гірка*. До засобів вираження надмірної інтенсивності належать аналітичні модифікатори *genug, ein bisschen, viel, weit(aus), bei weitem, bedeutend, wesentlich, noch*: *Mein Bruder ist weit älter als seine Frau*. Ад'єктиви в німецькій мові підсилюються за допомогою слів *weitaus, bei weitem* чи *aller-*: *Der weitaus älteste in der Familie ist mein Großvater* [11, с. 306] / *надто, занадто, дуже, вкрай, бездоганно, зовсім, цілком, безнадійно, далеко, страшно, недосяжно, досить, доволі, дивовижно, який, такий*, наприклад: *Ранок був досить сірий, понурий, небо затягнуто густими хмарами* (В. Шевчук).

У предикативному відношенні ад'єктив у німецькій мові може вживатись у формі родового (*Ich bin des Wartens überdrüssig*), давального (*Deine Meinung ist ihm wichtig*), знахідного відмінків (*Das Bild ist keinen roten Heller wert*) und Prapositionalrektion (*Ich bin mit dem Ergebnis zufrieden; Ich bin nicht mehr böse auf ihn usw.*) [9; 10; 11; 12]. Такі доповнення при предикативних прикметниках називають об'єктами другого ступеня [12].

Предикативні прикметники виступають переважно в називному, іноді – в орудному відмінку: *Небо високе-високе, синє та холодне* (В. Винниченко); *...трава для нього ставала живою, і живою була смєречина* (В. Шевчук); *Давно колись, ще як молодим був* (І. Багрянний). Якісні прикметники, що функціонують як предикати якісного стану, виявляють значну інертність до розподілу відмінкових форм. Предикативні прикметники, прагнучи до тіснішого поєднання та узгодження з суб'єктом (можливо, під впливом вживання називного

відмінка прикметників у співвідносних із предикативними атрибутивних конструкціях), іноді можуть уможливлувати паралельне використання орудного та називного відмінків [2], наприклад: *Світ вже був милий* (Л. Костенко) – *Світ вже був милим*. Орудний у поєднанні зі зв'язкою *стати* (*ставати*) конкурує з називним і домінує, оскільки ця зв'язка містить сему видозміни ознаки в усіх часових параметрах. Наприклад, у минулому: *Коси білими стали*; у майбутньому: *Я буду чекати, доки день крацим не стане*; теперішньому: *Світ стає більшим*. Форма орудного відмінка можлива у поєднанні з модальною зв'язкою *можна, треба, хотіти*, після якої стоїть зв'язка *бути*: *І хочеться бути дужим* [4].

Наявність форми орудного відмінка, на думку І. Вихованця, «вказує на перетворення залежної вихідної приіменникової позиції прикметника на автономну і взаємозалежну тільки щодо іменника-підмета дієслівну позицію» [2]. Вибір варіантної форми – орудного відмінка – в ад'єктивних реченнях зумовлений кількома чинниками: семантикою предиката, формою зв'язки *бути* та інших дієслів, що виступають у ролі зв'язки (*стати, ставати, робитися, зробитися, здаватися*), уведенням подвійних зв'язок (*will / möchte sein, kann sein / werden / хочу бути, могла бути, хотів стати*), інверсійним порядком предиката в реченні, уведенням до його складу локалізатора або об'єктного компонента. Окрім того, вибір відмінкової словоформи зумовлений семантикою допоміжного дієслова-зв'язки.

Характерною рисою дієслівних зв'язок у реченнях моделі N1 – сор N – Adj є їхнє входження в синтаксично та семантично неподільні конструкції з іменною частиною. Функціонально дієслівний компонент передає основне граматичне значення предиката. В українській мові зв'язками в предикатах сор – N – Aj виступають такі дієслова, як *бути, бувати, стати, становити, мати* та ін., наприклад: *Тимасій мав стомлений вигляд...* (Ю. Мушкетик). Зв'язка теперішнього часу *є* трапляється в науковому мовленні, проте в широкому вживанні зазвичай відсутня. У реченні із семантикою ідентифікації показником відсутності зв'язки виступає тире, наприклад: *Тут Одарка – невсипуца мати...* (Л. Костенко). Субстантивний компонент предикатної конструкції сор – N – Adj, як і дієслівна зв'язка, більшою або меншою мірою десемантизується. Ослабленість лексичного значення такого предикатного іменника пов'язана з тим, що він виступає семантичним і граматичним «посередником» між аргументом і ад'єктивним компонентом. При оцінному характері відношень між аргументом і предикатом у реченнях N1 – сор N Adj основне семантичне навантаження здебільшого лягає на прикметник, наприклад: *То був чоловік дивний...* (В. Земляк) [5].

Алексичні іменники в предикатах сор – N – Adj відіграють конструктивну роль, яка стає виразною, якщо прикметник є словом вторинної номінації і без «спирання» на субстантив сприймається як ад'єктив у прямому значенні, порівняймо, зокрема, зміну смислу прикметників у позиції предиката без опорного іменника – найменування особи: *Sie ist eine kluge Frau. – Sie ist klug / Він – низька людина. – Він низький; Вона – світла жінка. – Вона – світла.*

Для німецької та української мов характерною рисою предиката є вираження іменної частини конструкцією Praep – N – Adj. Субстантивні конструкції можуть приєднуватися до дієслівної зв'язки за допомогою прийменників *в* (*y*), *з*, *за* та ін., наприклад: *Sie war in einem rotem Kleid* (E. M. Remark) / *Ольга була в завеликому платті...* (В. Шевчук). У структуру предиката сор – N – Adj може входити не один, а два й більше прикметників, що об'єднуються однорідним зв'язком. Семантичні відношення між такими ад'єктивними компонентами в першу чергу залежать від значень відповідних сполучників, наприклад: *Die*

Schultern waren sehr gerade, aber etwas vorgebeugt, die Hände schmal, überlang und eher etwas knochig als weich. Das Gesicht war schmal und blaß, aber die großen Augen gaben ihm eine fast leidenschaftliche Kraft (E. M. Remark) / *Тимко парубок, мо, й гарячий, але роботящий* (Г. Тютюнник).

У класифікації головних компонентів речення виділяється тип предикатора, що становить сполучення зв'язкового елемента й дієслівної зв'язки з інфінітивом. У позиції зв'язкового компонента звичайно виступають дієслова модальної, фазисної або каузативної семантики, проте поширеними є також структури, у яких замість такого дієслова вживаються прикметники, наприклад: *Die ganze Firma war bereit zu erwarten* (E. M. Remark) / *Я ради цього ладна жить* (Л. Костенко). Прикметник у межах такого предиката виступає як допоміжний модальний компонент. Дієслівна частина предиката Adj cop Inf має форму інфінітива, а на час і спосіб указує зв'язка *бути*. До складу таких ад'єктивів входять слова *bereit, fähig, verpflichtet, froh /готовий, спроможний, здатний, схильний, згідний, зобов'язаний; повинен, рад, ладен, годен* та ін., порівняймо: *Schließlich war er bereit zuzuhören* (E. M. Remark). У структурі речення такого типу з'являється частка *zu*.

Семантика предикатів Adj – cop – Inf формується передусім за рахунок лексичного значення інфінітива, проте не можна не враховувати й модального значення ад'єктива. Носієм предикативних категорій способу й часу виступає дієслівна зв'язка. Прикметники, що входять у предикат моделі Adj – cop – Inf, передають модальні значення необхідності, обов'язку, можливості, згоди та ін. Водночас ці ад'єктиви виступають як інформативно недостатні, що мають обов'язкову валентність, тому інфінітивний елемент є обов'язковим складником таких предикаторів. Дієслівний компонент із прикметниковим може ускладнюватися за рахунок уведення ще одного елемента – інфінітива, часто із займенниковими словами, наприклад: *Vin повинен закінчити писати сьогодні*. Якщо речення передає ситуацію теперішнього часу, дієслівна зв'язка у комплексі cop – N1 – Adj1 є нульовою.

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Вхідження прикметника в структуру предиката є природним, оскільки в такий спосіб реалізується потенційна предикативність цього класу слів. У дієслівно-ад'єктивних предикаторах основним носієм семантики виступає прикметник, який у предикаторах ускладненої дієслівної моделі передає модальне значення. Дослідження показало, що в усіх моделях предикаторів німецької мови обов'язковим компонентом є дієслівна зв'язка, яка в українській мові в теперішньому часі виражена імпліцитно. У німецькій мові порівняно з українською немає коротких прикметників, натомість є незмінні, які в позиції предиката чи атрибута не набувають закінчень. В українській усі ад'єктиви узгоджуються з особою. Аналізуючи відмінкові форми обох мов, знаходимо відмінності: у німецькій мові можливе вживання прикметників у всіх чотирьох відмінках, але прийменникові групи витісняють форми родового. В українській мові можливе паралельне вживання форм називного та орудного відмінків. Вибір відмінкової форми прикметника залежить від граматичної семантики: статичну ознаку зі зв'язкою *бути* передає називаний відмінок, а змінену ознаку – орудний. З іншими зв'язками ці форми прикметників варіюють, так само на вибір синтаксичної форми впливає препозиція предиката та часова перспектива висловлення. Подальшу перспективу нашого дослідження вбачаємо в аналізі іменників як компонентів предикатора.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андерш Й. Ф. Типологія речень з дієслівно-ад'єктивними предикаторами в українській мові в зіставленні з чеською / Й. Ф. Андерш // Мовознавство. – 2009. – №1. – С. 38–45.
2. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови: академічна граматики української мови / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська. – Київ : Унів. вид-во «Пульсари», 2004. – 400 с.
3. Кавера Н. В. Особливості реалізації семантики якості предикатами в сучасній українській мові / Н. В. Кавера // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови. – 2014. – Вип. 11. – С. 94–98.
4. Плющ М. Я. Синтаксична транспозиція відмінкових форм прикметника у предикативній функції / М. Я. Плющ // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови. – 2011. – Вип. 7. – С. 86–90.
5. Предикат у структурі речення : [монографія] / за ред. акад. НАПН України В. І. Кононенка. – Київ ; Івано-Франківськ ; Варшава, 2010. – 408 с.
6. Степанов Ю. С. Имена. Предикаты. Предложения / Ю. С. Степанов. – Москва : Наука, 1981. – 360 с.
7. Фенко М. Прикметник у структурі категорії предикатності (на матеріалі поетичної творчості Лесі Українки) / М. Фенко // Леся Українка і сучасність: Зб. наук. пр. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – Т. 4, кн. 2. – С. 383–390.
8. Bauer J., Grepl M. Skladba spisovné češtiny / J. Bauer, M. Grepl. – Praha 1980; Mluvnice češtiny (3): Skladba. – Praha : Academia, 1987. – 746 s.; Příruční mluvnice češtiny. – Praha, 1996. – 799 s.
9. Hoffmann L. Handbuch der deutschen Wortarten Front Cover / Ludger Hoffmann. – Walter de Gruyter ; Berlin ; New York, 2009. – 980 s.
10. Duden. Grammatik der deutschen Gegenwartssprache: In 12 B. – Mannheim; Wien; Zürich: Dudenverlag, 2009. – B. 4. – 1349 s.
11. Helbig G., Buscha J. Deutsche Grammatik / G. Helbig, J. Buscha. – Leipzig : Enzyklopädie Verlag Leipzig, 1986. – 737 s.
12. Hentschel E. Deutsche Grammatik / E. Hentschel. – Berlin, de Gruyter, 2010. – 412 s.

Солюк Л. Имя прилагательное в функции аналитического предикатора в структуре немецкого предложения (в сопоставлении с украинским)

В статье исследованы особенности употребления адъектива как компонента аналитического предикатора в немецком и украинском языках, определены их валентные возможности. На основе сопоставимо-типологического анализа моделей глагольно-адъективных предикаторов обоих языков охарактеризованы их общие и отличительные черты. Основное отличие заключается в наличии во всех моделях предикаторов немецкого языка глагольной связки, которая в украинском языке в настоящем времени выражена имплицитно. В немецком языке в сопоставлении с украинским нет коротких прилагательных, зато есть постоянные, которые в позиции предиката или атрибута не приобретают окончаний.

Ключевые слова: адъектив, аналитический предикатор, семантико-синтаксическая структура предложения, копула.

Soliuk L. The adjective in the function of the analytical predicator in the structure of German statements (in comparison with Ukrainian)

It is known that the primary function of an adjective is called the attributive function as it expresses the feature of the object through the attributive relations that are based on the connection

with the noun. Regarding the syntactic position of the adjective, it is regulated by the word order of the sentence. The adjectives placed in preposition function as attributes and the adjectives placed in postposition function as a predicate of the sentence.

The adjective joining the predicate structure is natural as the potential predication of this word class is realized. Considering the fact that both a noun and an adjective can be a component of an analytical predicator, let's focus on the analysis and the comparison of verbal-adjectival predicators in both languages. For this purpose we describe the following models of predicators with the adjectival component: *cop – Adj*, *Vf – Inf – Adj*, *cop – N – Adj*, *Adj – cop – Inf*.

The primary carrier of the semantics in verbal-adjectival predicators is the adjective that has a modal meaning in the predicators of a complicated verbal model. The predicator of the model *cop – Adj* is the most common type of the predicators where the adjective is a communicative center of the message and a copula expresses the predicative character of a feature and creates the modal-temporal paradigm of the sentence. The main copulas in a predicator of this model are *sein* and *бути* that under these circumstances neutralize their lexical meaning. The study shows that a copula is a compulsory component in all models of predicators in German and it is expressed implicitly in the present tense in Ukrainian. In German in comparison with Ukrainian there are no short adjectives but there are unchangeable ones that do not get endings in the position of a predicate or an attribute: *lila*, *super*, *prima*, *quitt*, *klasse*. In Ukrainian all the adjectives are made agree with a person. Analyzing the case forms of both languages the differences are found: in German it is possible to use an adjective in all four cases, but prepositional groups replace the generic forms. In Ukrainian we may use the forms of the nominative and ablative cases simultaneously. The choice of the case form of an adjective depends on the grammatical semantics: the nominative case expresses a static feature with the copula *бути* and the ablative case expresses a modified feature. The ablative combined with the copula *смаму* (*смабаму*) competes with the nominative and dominates as it contains the seme of feature modifications in all tense parameters. These forms of adjectives vary with other copulas, so the preposition of a predicate and the temporal perspective of the utterance affects the choice of a syntactic form.

Adjectives included in the predicator of the model *Adj cop Inf* express the modal meaning of necessity, duty, opportunity, agreement etc. At the same time these adjectives are defective informatively and have a compulsory valence, so the infinitive element is an obligatory component of such predicators.

Key words: adjective, analytical predicator, semantic and syntactic structure of the sentence, copula.

Статтю подано до редколегії 04.05.2017